

026 Fons Can Moner

1 ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

1.1 **Codi de referència**
CAT AMLLA 12 026

1.2 **Nivell de descripció**
Fons

1.3 **Títol**
Can Moner

1.4 **Data(es)**
1848-1984

1.5 **Volum i suport**
3 ml.; paper; paper tela

Documentació textual: 69 registres

Imatges: 14 registres

Documentació gràfica: 3 registres

Plànols i mapes: 11 registres

Biblioteca:

2 ÀREA DE CONTEXT

2.1 **Nom del productor**

El fons ha estat generat pel patrimoni Moner de Ridaura per una banda, per Josep Roura Masmitjà en la seva activitat professional com a advocat a Barcelona i per la família Giménez hereus de can Moner.

2.2 **Història del productor**

Hi ha constància documental del mas Moner situat a la llera del riu Ridaura des de 1360 propietat d'Arnau Moner, amb domini directe del Monestir de Sant Feliu de Guíxols com la resta de terres i masos a la llera del Ridaura.

El cadastre de 1716 el mas i un molí consten a nom de Feliu Roura, de la casa Roura de Blanes, ciutadà honrat de Barcelona. L'hereva d'aquest patrimoni es casa amb Jeroni Fontdevila, d'aquesta manera s'uneixen els patrimonis Roure i Fontdevila que acabaran incorporant-se al patrimoni Caramany.

El 1773 Narcisa Caramany Fontdevila i Roura, muller d'Antoni de Caramany i Ros ven el mas Moner amb la casa i un molí fariner a Josep Roura i el seu fill Josep, pagesos del veïnat de Sant Llorenç de Llagostera.

La pervivència del nom Moner lligat als propietaris es manté fins a finals del s. XIX: el 1848 Grau Roure *Moner* en el testament es declara fill de Salvi Roura i *Moner* i Maria *Roura* i Llorens. Casat en primeres núpcies amb Caterina Boada, als seus fills els nomena Pere i Josep Roura *Moner* i Boada i als fills de la tercera esposa Paula Font, Pere, Miquel i Maria Roura *Moner* i Font.

A mitjans del segle XIX Pere Roura i Boada nascut a Llagostera, ens consta com un propietari *hisendat* resident a Barcelona, casat amb Maria Gràcia Masmitjà Morera, natural de Sant Feliu de Guíxols. Mor el 1890 a Sant Feliu de Guíxols on tenia una casa a la plaça Constitució. El matrimoni deixa 8 fills, Josep Roura i Masmitjà (1851-1911), advocat, Jaume, Miquel (Nascut a Sant Feliu. Graduat en Medicina el 1877, tingué el consultori a la plaça, davant l'ajuntament de Sant Feliu de Guíxols), Diego (accionista i director de la Compañía de Electricidad de San Feliu de Guíxols S.A.), Angelina, Soledad i Maria.

A mitjans segle XIX la propietat consta de tres molins, el de Baix, el del Mig i el de Més Amunt, tots moguts per l'aigua del Ridaura com a força motriu. El 1903 Josep Roura Masmitjà construeix una fàbrica de farines amb una turbina hidràulica al costat del molí de Baix, i el 1906 la substitueix per una a vapor. Pràcticament al mateix temps compra dos terrenys al pg. Romeu de Llagostera on projecta una moderna fàbrica de farines, de la qual només construeix l'edifici de la cantonada entre el Pg. Romeu i el c. Barcelona que originàriament havia de ser el magatzem. La seva mort el 1911 paralitza el projecte i la farinera resta a Ridaura fins el 1918 quan es tanca.

Josep Roura i Masmitjà és soci fundador, el 21 de novembre de 1881, de la societat mercantil Roure & Cia. amb seu a Barcelona (c. Isabel II, 3), dedicada a les operacions de comerç en general i especialment a la banca (assessorament judicial i extrajudicial sobre productes financers principalment adreçat a les empreses). El 1904 entra en crisi i procedeix a la liquidació de la societat cosa que provoca la denúncia de tres socis, Ramon Molinas, Carles Reimbau i Josep Sampere que demanden a Josep Roura per estafa i falsedat documental. Això provoca el processament de Josep Roura, l'embarg de tots els seus béns i l'entrada a la presó. El 1905 es revoca el processament, l'embarg i queda lliure de tots els càrrecs. Aquesta és una més de les moltes qüestions judicials que segons denunciïn diaris de l'època com El Noticiero Universal, El Diluvio o El Buzo que posen en qüestió la trajectòria professional de Josep Roura.

Al llarg de la seva vida Josep Roura va emprendre diversos negocis i no sempre afortunats, l'entrada a la presó va agreujar el seu estat de salut i la seva posició econòmica, tot plegat ja prou precari.

A la seva mort, el patrimoni de Josep Roura passa íntegrament a les germanes Elena i Carmen Giménez Suárez, filles del seu amic Josep Gimenez Touré i de Carmen Suárez Ruiz, naturals de Màlaga i residents a Barcelona. El matrimoni Giménez Suárez havia mort el 1900, el 1902 els seguí el seu fill Josep (1879-1902), probablement tots de tifus. Queden quatre fills més menors d'edat i en una precària situació econòmica sota la tutela d'un consell de família del qual Josep Roure és president: Elena (Barcelona 1876 - Llagostera 1959), Carmen (Barcelona 1882 - ?) Maria (Barcelona 1884 - Llagostera 1939), Victorià (Barcelona 1888- ca.1943?) i Lluïsa (Barcelona 1893 - ca.1980).

Ja el 1902 Carmen i Elena resideixen al mas Moner refent-se del tifus, els anys següents gestionen el mas mentre Josep Roura lluita per sortir de la presó. El 1911 Elena Giménez intenta continuar el projecte de traslladar la fàbrica de farines al passeig Romeu però dificultats econòmiques ho acaben impedit.

Entre el 1917 i el 1928 Elena i Victorià amb un soci, Lluís Rigau i de Pontós, es dediquen al negoci de la llet amb una granja que anomenen La Martona, dedicada a la venda de llet i iogurts en un local llogat al carrer Albareda de Girona i amb les vaques a la nau del passeig Romeu de Llagostera.

Elena Giménez al llarg de la seva vida resideix sempre al mas Moner amb estades puntals a Girona i al carrer Pau Casals de Llagostera. En morir fa hereva universal a la seva neboda Carmen Suarez-Murias Giménez, única filla de Lluïsa Giménez.

El 1999 Carmen Suarez-Murias Giménez ven el mas Moner i es trasllada a viure definitivament a Sant Feliu de Guíxols.

2.3 Història arxivística

La documentació era a la casa nova de can Moner (construcció moderna de principis del s. XX) com a producte de l'administració del patrimoni. L'enderroc de l'antic mas cap el 1970 pot ser la causa que la de documentació anterior a 1848 no s'hagi conservat. Cal suposar que la part del fons documental que correspon Roura & Cia va arribar a la casa provinent del despatx de Barcelona.

Amb la venda del mas el 1999 la biblioteca ingressa a l'Arxiu Municipal i la documentació textual passa a la casa particular de Josep Cantó Pagès per donació de Carme Suarez-Murias Gimenez. Josep Cantó intervé en el fons que pateix la pèrdua del seu ordre natural i és barrejat amb altra documentació que conservava.

A l'ingressar a l'Arxiu s'intenta identificar la documentació i restablir l'ordre original.

2.4 Dades sobre l'ingrés

L'any 1999 Carme Suarez-Murias Giménez, abans de vendre la propietat, fa donació a l'Ajuntament de Llagostera de la biblioteca formada per més de 400 volums juntament amb un conjunt de fotografies familiars.

L'any 2014 ingressa una part del fons documental per donació de Josep Cantó Pagès. L'any 2021 ingressa la resta del fons per donació de Joan i Josep Maria Cantó Castelló, fills de Josep Cantó.

3 ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

3.1 Abast i contingut

El fons té clarament diferenciades tres parts. Per una banda part de la documentació relativa al patrimoni Moner i a l'administració de mas: escriptures de vendes, testaments, capítols matrimonials, èpoques, inventaris (1848-1959); contractes d'arrendaments, llibretes de comptes, factures, correspondència... (1870-1959). S'ha conservat bona part de la documentació relacionada amb el molí de baix a partir de 1903 quan es mecanitza: plànols de la turbina de vapor i la maquinària per moldre, correspondència amb les cases subministradores, càlculs per construir un ramal del tren de Sant Feliu a Girona fins el mas Moner... així com el projecte de la nova farinera que Josep Roura vol construir al passeig Romeu de Llagostera l'any 1910. La correspondència dona dades sobre l'activitat del molí i de la granja La Martona dedicada a la venda de llet i iogurts (1917-1921).

L'altra gran bloc conté part de la documentació produïda per l'activitat professional de l'advocat Josep Roura Masmitjà, de la companyia Roure i Cia (1881-1904) i la seva situació judicial entre el 1904 i el 1906.

I finalment l'extensa correspondència procedent de la família Giménez (1872-1980). Cartes entre el matrimoni José Giménez i Carmen Ruiz, entre els germans Giménez a partir de 1900 quan uns resideixen al Mas Moner i la resta a Barcelona i amb Conchita, muller de Victorià i els seus dos fills Josep i Miquel i amb Carmen Suarez-Murias Giménez. La correspondència es manté entre els membres de la família fins a la mort de Lluïsa Giménez.

Pel que fa a la biblioteca, segons explicacions no massa precises de la pròpia Carme Suarez-Murias Giménez, es va formar a partir de dues procedències. Una part procediria d'un avantpassat canonge de la Seu de Girona i l'altra procedència seria de l'advocat Josep Roura Masmitjà. Una part significativa de la biblioteca es deriva cap a l'Arxiu Municipal de Girona. La resta queda a l'Arxiu de Llagostera. Veure annex.

3.2 Sistema d'organització

El fons és fragmentat. Va ingressar en mal estat i barrejat. Sempre que ha estat possible s'ha conservat l'organització original en carpetes i lligalls i s'han conservat els contenidors originals. S'han substituït la majoria de les carpetes d'anelles molt rovellades.

3.3 Informació sobre avaluació, tria i eliminació

No s'han efectuat eliminacions.

3.4 Incrementos

No es preveuen nous ingressos.

4 ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

4.1 Condicions d'accés

L'accés a la documentació és lliure.

4.2 Condicions de reproducció

Les reproduccions s'hauran de realitzar d'acord amb la normativa de l'Arxiu Municipal de Llagostera.

4.3 Llengües i escriptures dels documents

Les llengües majoritàries és el castellà tot i que algun document és en català.

4.4 Característiques físiques i requeriments tècnics

La documentació es troba en bon estat de conservació.

4.5 Instruments de descripció

Existeix un catàleg informatitzat que permet accedir a la documentació.

5 ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

5.1 Existència i localització dels originals

Els originals es troben a l'Arxiu Municipal de Llagostera.

5.2 Existència i localització de les reproduccions

Es desconeix si existeixen reproduccions

5.3 Documentació relacionada

Biblioteca a l'Arxiu Municipal de Girona

Documentació del Monestir de Sant Feliu de Guíxols conservada a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i a l'Arxiu Històric de Girona. Documentació relacionada amb l'Alou de Sant Feliu a l'Arxiu de la Catedral de Girona.

Fons patrimonial Caramany de Corçà.

AMLLA. Col·lecció Josep Cantó Pagès

5.4 Bibliografia

ALBÀ, M. i MALLORQUÍ, E. coord. *Homes i terres. L'ordenació del paisatge agrari de Llagostera, segles XIII-XX*, Ajuntament de Llagostera, 2014. (Col. Les conferències de l'Arxiu, 2).

JULIÀ I FIGUERAS, *Notes sobre Sant Feliu de Guíxols (1850-1900)* dins *Estudis del baix Empordà*, Núm. 11 (1992)

Biografies ganxones <http://www.socsantfeliudeguixols.com/biografies-ganxones> (consulta 06/05/2019)

GIFRE, P. i SOLER, S. *Patrimoni i Arxiu. Inventari del fons patrimonial Caramany de Corçà*: Ajuntament de la Bisbal d'Empordà, 1996

6 ÀREA DE NOTES

6.1 Notes

Entre la documentació de l'administració del mas Moner hi ha una còpia de la sentència del Tribunal Superior de Catalunya de 1871 sobre delimitació del terme municipal de Llagostera i Solius (1848-1911).

7 ÀREA DE CONTROL DE DESCRIPCIÓ

7.1 Autoria i data(es)

Descripció realitzada per Marta Albà i Espinet l'any 2019. Actualitzada l'agost de 2022

7.2 Fonts

La pròpia unitat de descripció i, per informar els elements *Història del productor i Abast i contingut*, també s'han utilitzat les obres citades a l'element *Bibliografia*.

7.3 Regles o convencions

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2007.